

ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΟΛΑΤΡΙΑ

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ
ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΜΑΡΘΑ
ΚΑΙ
ΤΟΛΗ ΓΕΡΑΣΙΜΟ

ΛΕΩΝ Ο Γ' ΙΣΑΥΡΟΣ

- ▶ Ο Λέων ο Γ' (Πραγματικό όνομα Κόνων), γεννήθηκε το 685 στη Γερμανία της Κομμαγηνής.
- ▶ Έγινε αυτοκράτορας το 717 και ήταν ο πρώτος μετά τους ζυτοκράτες Μαυρίκιο και Φιλίππικό (είχαν επιχειρήσει ΑΝΕΠΙΤΥΧΩΣ την περιστολή του μοναχισμού και την κατάλυση της λατρείας των εικόνων) που ξεκίνησε την εικονομαχία.

Η εικονομαχία χωρίζεται σε δύο στάδια

Α' ΣΤΑΔΙΟ ΚΑΙ **Β' ΣΤΑΔΙΟ**

Α' ΣΤΑΔΙΟ

Πρώτη περίοδος της Εικονομαχίας
(726-787)

Ο Λέων ξεκίνησε θεωρώντας ότι:

- . Η ανάπτυξη του μοναχικού βίου στερούσε το κράτος σε έμψυχο υλικό και πόρους
- . Τα άτομα που ήταν απαραίτητα στην κοινωνία και στο στρατό δεν υπήρχαν γιατί είχαν μαζευτεί όλοι στα μοναστήρια
- . Οι θρησκευτικές γιορτές, οι αργίες, οι μακρότατες ακολουθίες και η λατρεία των εικόνων δείχνουν την επιρροή της θρησκείας στο κράτος

Η Α' Φάση της Εικονομαχίας (726-787)

Περνά από τα εξής στάδια:

- Αρχικά απομακρύνεται η εικόνα του Χριστού από τη Χαλκή Πύλη της Κων/πολης, πράξη που προκαλεί τις διαμαρτυρίες του λαού της πρωτεύουσας.

Αναπαράσταση Χαλκής Πύλης, η κύρια είσοδος του Μεγάλου Παλατιού της Κωνσταντινούπολης, που ονομάστηκε έτσι είτε λόγω των επιχρυσωμένων ορειχάλκινων κεραμιδιών της σκεπής της, είτε λόγω των χάλκινων πυλών της.

Η Α' Φάση της Εικονομαχίας (726-787) (2)

- Το 730 δημοσιεύεται το πρώτο αυτοκρατορικό διάταγμα κατά της λατρείας των εικόνων.
- Τιμωρούνται οι εικονόφιλοι (:οπαδοί των εικόνων) με εξορίες, φυλακίσεις και δημεύσεις περιουσιών.
- Καταστρέφονται μονές που αποτελούσαν προπύργια εικονολατρίας και διώκονται μοναχοί.

Κατά τη Α' φάση της εικονομαχίας (726-787), οι μοναχοί είναι οι πρώτοι που δέχονται τις συνέπειες της διαμάχης. Στην εικόνα, διωγμοί μοναχών, λεπτομέρεια από το Χρονικό του Ιωάννη Σκυλίτζη, τέλη 12ου-αρχές 13ου αιώνα. Madrid, Biblioteca Nacional

ΠΩΣ ΞΕΚΙΝΗΣΕ

- ▶ Το 726 , το καλοκαίρι έγινε ένας σεισμός ανάμεσα στην Θήρα και την Θηρασία. Ο Λέων ερμήνευσε αυτό τον σεισμό ως ΘΕΙΑ ΟΡΓΗ απέναντι στις αγίες και σεπτές εικόνες
- ▶ Πάνω από την πύλη αυτή των βασιλικών ανακτόρων βρισκόταν εικόνα του Χριστού, αντικείμενο θερμής λατρείας. Ένας αξιωματούχος της φρουράς επιχείρησε να την καταστρέψει, αλλά πλήθος λαού, κυρίως μοναχοί και γυναίκες, έτρεξαν να τον εμποδίσουν, τον γκρέμισαν από την σκάλα και τον σκότωσαν, καθώς και τους στρατιώτες που τον συνόδευαν.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ

- ▶ Το 728 ο Λέων εξέδωσε νέο διάταγμα με το οποίο απαγορευόταν η ανάρτηση εικόνων.
- ▶ καταργήθηκαν όλες οι δημόσιες σχολές, πλην των νομικών, γιατί διευθύνονταν από μοναχούς.
- ▶ Ο μόνος από τον ανώτατο κλήρο που αντιστάθηκε ήταν ο πατριάρχης Γερμανός Α', ο οποίος εξαναγκάστηκε σε παραίτηση. Ο νέος πατριάρχης ήταν ο Αναστάσιος.
- ▶ Ο Λέων προθυμοποιήθηκε να συγκαλέσει οικουμενική σύνοδο, αν και τα περί προσκυνήσεως των εικόνων δεν είναι θεμελιώδες δόγμα της πίστεως, αλλά ο πάπας καθώς και ο πατριάρχης Ιεροσολύμων καταδίκασαν τον Λέοντα ως αιρετικό.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ο Ε΄

- ▶ Γεννήθηκε τον Ιούλιο του 718 και απεβίωσε στις 14 Σεπτεμβρίου 775
- ▶ Έγινε αυτοκράτορας το 741 μετά τον θάνατο του πατέρα του Λέοντα Γ' Ίσαυρου
- ▶ Οι εικονόφιλοι τον αποκαλούσαν ΚΟΠΡΩΝΥΜΟ (Θεωρούν πως κατά το βάπτισμα του ρύπανε την κολυμπύθρα)
- ▶ Ήταν αίτιος για την ένταση της διαμάχης ανάμεσα σε εικονολάτρες και εικονόφιλους

ΟΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ Ε'

- ▶ Τοποθέτησε λοιπόν στην ανώτερη εκκλησιαστική ιεραρχία πρόσωπα με εικονομαχικές απόψεις και ταυτόχρονα ο ίδιος επιδόθηκε σε συγγραφική δραστηριότητα σε θεολογικά ζητήματα.
- ▶ Ο Κωνσταντίνος επηρεασμένος από τις μαγικές ανατολικές αντιλήψεις, υποστηρίζει την πλήρη ταυτότητα και την ομοουσιότητα της εικόνας και απέρριπτε την δυνατότητα της πραγματικής απεικόνισης στην θεία του φύση.
- ▶ Είχε ως αποτέλεσμα την αναβίωση παλιάς έριδας με το όνομα ΜΟΝΟΦΥΣΙΤΙΣΜΟΣ.

ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ 754 Μ.Χ

- ▶ Από τις 10 Φεβρουαρίου 754 ως τις 8 Αυγούστου του ίδιου χρόνου στο ανάκτορο της Ίερείας στη μικρασιατική ακτή του Βοσπόρου συγκλήθηκε σύνοδος με συμμετοχή 338 επισκόπων, που χωρίς εξαίρεση, υποστήριξαν την εικονοκλαστική διδασκαλία
- ▶ Οι εικονόφιλοι ονόμασαν αυτή την σύνοδο «**ΑΚΕΦΑΛΗ ΣΥΝΟΔΟΣ**», γιατί έλειπαν εκπρόσωποι από την Ρώμη, την Αλεξάνδρεια, την Αντιόχεια.
- ▶ Επιβλήθηκε η ολοσχερής καταστροφή των εικόνων

ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ

- ▶ **Λέων Δ' (775-780)**
- ▶ -> Ήταν γιος του Κωνσταντίνου του Ε'
- ▶ -> Ήταν μετριοπαθής φυσιογνωμία
- ▶ -> Παντρεμένος με την Ειρήνη την Αθηναία
- ▶ -> Εγκατέλειψε την πολιτική άποψη του πατέρα του
- ▶ -> Συνεχίστηκαν οι εικονομαχικές διώξεις με **μικρότερη ένταση και περιορισμένη έκταση**
- ▶ -> Πέθανε το 780 όπου μετά ανέλαβε η Ειρήνη

Περίοδος Ειρήνης της Αθηναίας

- ▶ -> Καταγότανε από την εικονόφιλη Αθήνα
- ▶ -> Ανέλαβε χρέη αντιβασιλέα μετά τον θάνατο του Λέων του Δ' διότι ο γιος τους Κωνσταντίνος ο ΣΤ' ήταν μόλις 10 ετών
- ▶ -> Αποφάσισε να ξανά φέρει την λατρεία των εικόνων
- ▶ -> Τα κατάφερε έχοντας σταθερές και αποφασιστικές κινήσεις

Η Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδος

Η Εκκλησία για να αντιμετωπίσει το ζήτημα, σύμφωνα με την παράδοση και τη διδασκαλία της, συγκάλεσε το 787 μ.Χ. στη Νίκαια την Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδο.

- ◆ Οι Πατέρες που συμμετείχαν στη Σύνοδο καταδίκασαν την Εικονομαχία και υπενθύμισαν σε όλους τους χριστιανούς πως, όταν προσκυνούμε μια εικόνα, προσκυνούμε και τιμούμε το εικονιζόμενο πρόσωπο.
- ◆ Όπως διακήρυξαν, το πρόσωπο του Χριστού μπορούμε να το εικονίζουμε, αφού ήταν τέλειος Θεός και τέλειος άνθρωπος.
- ◆ Σύμφωνα επίσης με τις αποφάσεις της Συνόδου, οι εικόνες είναι ισότιμες με «το Ευαγγέλιο, τον τύπο του Σταυρού και τα άγια Λείψανα των μαρτύρων».

Ζ΄ οικουμενική Σύνοδος

Πώς αντιμετωπίστηκε το ζήτημα των εικόνων;

Ζ' ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ (787)

~ Αυτή η Σύνοδος θα ακύρωνε τις αποφάσεις της Συνόδου της Ιέριας

~ Αρχικά η σύγκλιση θα γινόταν τον Ιούλιο του 786 στην **Κωνσταντινούπολη** αλλά τελικά έγινε στην **Νίκαια** της Βυθινίας όπου έγινε και η πρώτη οικουμενική σύνοδος με τον **Μέγα Κωνσταντίνο**

~ Είναι γνωστή και ως η **Ζ' ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ**

~ Στις 23 Οκτωβρίου 787 επικυρώθηκαν οι αποφάσεις της συνόδου και υπογράφηκαν από την Ειρήνη και τον γιο της.

Β' ΣΤΑΔΙΟ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑΣ (814-842)

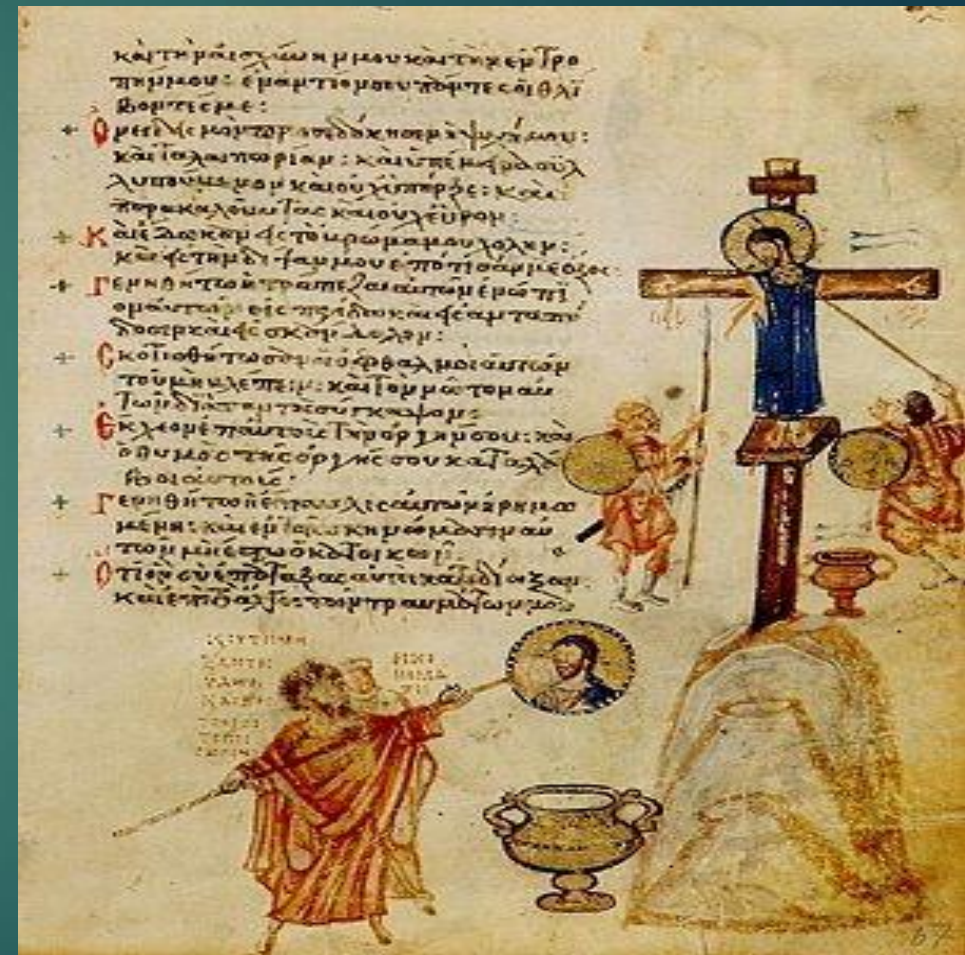
Β' φάση Εικονομαχίας

- ▶ Τελείωσε με την οριστική αποκατάσταση και αναστήλωση των εικόνων από την Αυτοκράτειρα Θεοδώρα (Σύνοδος του 843).
- ▶ Η εκκλησία εορτάζει την αναστήλωση των εικόνων την πρώτη Κυριακή της Σαρακοστής, την Κυριακή της Ορθοδοξίας.

Συμπερασματικά

- ▶ **Εικονολάτρες ήταν:** Η εκκλησία, πιστοί των λαϊκότερων στρωμάτων και μοναχοί, η Ειρήνη η Αθηναία, η Αυτοκράτειρα Θεοδώρα, ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός, ο Όσιος Θεοφάνης ο Ομολογητής (μοναχός και ηγούμενος)
- ▶ **Εικονομάχοι ήταν:** ο Λέων ο Γ' ο Ίσαυρος, ο Κωνσταντίνος ο Ε' ο Ίσαυρος, στρατηγοί, άρχοντες και πολύς λαός, ιδίως από τις ανατολικές επαρχίες.

Κίνητρα εικονολατρών:

- ▶ Υπερασπίζονταν τη λατρεία των εικόνων.
- ▶ Τιμώρησαν ορισμένους από τους άντρες του βασιλιά γιατί κατέβασαν την εικόνα του Χριστού στη Μεγάλη Χαλκή Πύλη με μαστίγωμα, αιχμαλωσία, φυλάκιση, ακρωτηριασμούς και εξορία.
- ▶ Λάτρευαν τα στοιχεία και τα υλικά της εικόνας και όχι μόνο το εικονιζόμενο πρόσωπο.

Κίνητρα εικονομάχων:

- ▶ Στήριζαν τις αποφάσεις του Αυτοκράτορα (απαγόρευση της προσκύνησης και της λατρείας των εικόνων, υποχρέωση των μοναχών και των κληρικών να υπηρετούν το στρατό πριν δεχτούν το ιερατικό τους αξίωμα),
- ▶ Οι Ίσαυροι επηρεάστηκαν από τις ανεικονικές αντιλήψεις των Ιουδαίων και των Μωαμεθανών.
- ▶ Ο Λέων ο Γ' ξεκίνησε έναν πόλεμο ενάντια στις άγιες και σεπτές εικόνες.
- ▶ Άντρες του βασιλιά κατέβασαν την εικόνα του Κυρίου στη μεγάλη Χαλκή Πύλη.
- ▶ Οι Ίσαυροι προσπαθούσαν να εξουσιάσουν την εκκλησία.
- ▶ Θεωρούσαν τη λατρεία των εικόνων ειδωλολατρεία.

Λογομαχία ανάμεσα σε έναν εικονομάχο και έναν εικολάτρη

- ▶ Εικονολάτρης: Γιατί κατεβάσατε την εικόνα του Χριστού από την Χαλκή Πύλη και τιμωρήσατε τον κόσμο με τόσο εφιαλτικούς τρόπους ;
- ▶ Εικονομάχος: Γιατί οι αντιλήψεις που έχετε είναι ανεικονικές των Ιουδαίων και των Μωαμεθανών και επειδή προσκυνώντας τις εικόνες θεωρείστε ειδωλολάτρες.
- ▶ Εικονολάτρης: Όχι, δεν προσκυνάμε τις εικόνες αλλά το πρόσωπο που απεικονίζεται.
- ▶ Εικονομάχος: Και τότε γιατί χρησιμοποιείτε ξύσματα της εικόνας στην θεία μετάληψη και για θεραπευτικούς σκοπούς ; Αυτό δείχνει ότι λατρεύετε την εικόνα και τα υλικά της και όχι το εικονιζόμενο πρόσωπο.